

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 31 stycznia 2018 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi zasądził od M. H. na rzecz (...) spółki z o.o. w W. kwotę 26.552,68 zł wraz z odsetkami określonymi w wyroku, oddalił powództwo w pozostałym zakresie. (wyrok – k. 462)

Od wskazanego wyroku apelację złożyły obie strony.

Pozwany zaskarżył wyrok w części uwzględniającej powództwo oraz w zakresie kosztów procesu. Pozwany zarzucił wyrokowi naruszenie prawa procesowego mające wpływ na treść rozstrzygnięcia:

- art. 233 § 1 k.p.c. przez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę materiału dowodowego w postaci opinii biegłego, zeznań świadka K. J., a także pominięcie dowodu w postaci protokołu serwisowego nr (...) z dnia 9 lutego 2012 roku na skutek czego Sąd przyjął, iż pozwany ponosi odpowiedzialność za uszkodzenie pompy, w sytuacji gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego powinna prowadzić do wniosku, że to powód ponosi winę za uszkodzenie pompy,

- art. 233 § 1 k.p.c. przez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę materiału dowodowego w postaci opinii biegłego, faktury (...) z dnia 11 stycznia 2013 roku, zeznań świadka B. S. przez przyjęcie, że rzeczona faktura uwzględnia koszt naprawy usterek wskazanych przez biegłą, w sytuacji gdy z opinii biegłej sporządzonej po „rzekomo” wykonanych pracach zastępczych wynika, że prace te nie zostały w ogóle wykonane, co potwierdzają zdjęcia zrobione przez biegłą podczas oględzin.

Pozwany zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego:

- art. 636 k.c. przez dokonanie jego błędnej wykładni polegającej na przyjęciu, że uprawnienie do powierzenia poprawienia lub dalszego wykonania dzieła innej osobie na koszt i niebezpieczeństwo przyjmującego zamówienie przysługuje zamawiającemu po odebraniu dzieła,

- art. 65 k.c. poprzez dokonanie błędnej wykładni oświadczenia woli zawartego w opisie faktury (...) roku z dnia 11.01.2013 roku polegającej na przyjęciu, że prace objęte rzeczoną fakturą dotyczą naprawy usterek w pracach powoda, podczas gdy z opisu wykonanej usługi wynika, że dotyczyła ona rozbudowy „modernizacji” istniejącej już uprzednio instalacji centralnego ogrzewania,

- art. 636 k.c. oraz art. 65 § 1 k.c. w zw. z § 11 ust. 4 umów zawartych pomiędzy stronami przez dokonanie ich błędnej wykładni polegającej na ustaleniu kosztów prac zastępczych w odniesieniu do wartości całej inwestycji wykonywanej przez pozwanego, zamiast odniesienia ich do realnych kosztów prac naprawczych niezbędnych do usunięcia wad, co skutkowało przyjęciem, że poziom kosztów prac objętych fakturą (...) z dnia 11.01.2013 roku nie został uznany na oczywście nadmierny.

Pozwany wniósł o zmianę wyroku i oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. (apelacja – k. 484-486)

Powód zaskarżył wyrok w części, w zakresie pkt 2 rozstrzygnięcia oddalającego powództwo co do kwoty 2.214 zł oraz w punkcie 3 w zakresie kosztów. Powód zarzucił wewnętrzną sprzeczność rozstrzygnięcia polegającą na uznaniu co do zasady zasadności roszczeń powoda i jednoczesnym oddaleniu roszczenia pozostającego w bezpośrednim związku z roszczeniem głównym oraz nie orzeczeniem co do kosztów procesu w sposób nadający się do wykonania. (apelacja – k. 490-493)

Sąd Okręgowy zważył:

W pierwszej kolejności podnieść należy, że apelacje obu stron podlegają odrzuceniu w zakresie zaskarżenia punktu 3 wyroku. Treść punktu 3 wyroku wskazuje, że Sąd Rejonowy nie orzekł w ogóle o kosztach procesu, gdyż nie wskazał kwoty z tego tytułu, a zatem na mocy art. 351 § 1 k.p.c. obu stronom przysługiwał wniosek o uzupełnienie w tej części wyroku, z czego strony nie skorzystały. Od nieistniejącego orzeczenia nie przysługuje apelacja. Wobec powyższego na podstawie art. 373 k.p.c. Sąd Okręgowy odrzucił w tym zakresie apelację obu stron.

Sąd Okręgowy podziela co do zasady ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji przyjmując je za własne wobec ich prawidłowości. Powyższy wniosek należy również odnieść co do zasady do rozważań prawnych.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy odniesie się do apelacji strony pozwanej, która jest dalej idąca. Wywody należy rozpocząć od rozpoznania zarzutów naruszenia przepisów prawa procesowego, gdyż tylko na gruncie prawidłowych ustaleń faktycznych można czynić rozważania na temat trafności zastosowania przepisów prawa materialnego.

Apelujący stawia zarzut naruszenia Sądowi I instancji art. 233 § 1 k.p.c. przez błędna, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę materiału dowodowego. W tym zakresie skarżący wywodzi, że Sąd Rejonowy błędnie ocenił opinię biegłej sądowej Izabeli Balcerskiej, zeznania świadka K. J. i protokół serwisowy z dnia 9 lutego 2012 roku. Podnieść należy, że z zeznań świadka K. J. wynika (k.187), iż odpowiedział on przedmiotową instalację. Sam fakt, że świadek nie ma specjalistycznego wykształcenia nie może przesądzić, że czynił to nieprawidłowo, wobec posiadania wieloletniej praktyki w tym zakresie. Ponadto świadek wyraźnie wskazał, że w jego ocenie instalacja była wykonana nieprawidłowo, co obciąża pozwanego. Z opinii biegłej wynika wyraźnie (k.273), że biegła stwierdza brak prawidłowego odpowietrzenia części grzejnikowej instalacji (a w protokole nr (...) stwierdza się „suchobieg pompy”) oraz stwierdzonej przez (...) zamiany zasilania z powrotem. Powodowało to cyrkulację w układzie dużej ilości powietrza, która mogła być zasysana przez pompę i mogło to powodować usterki, a sytuacja taka przez permanentność doprowadzić do uszkodzenia pompy i konieczności jej wymiany w listopadzie 2012 roku. Istotnie biegła wskazała także inne możliwe przyczyny uszkodzenia pompy, jednakże przyczyna obciążająca pozwanego została wymieniona w pierwszej kolejności, a ponadto w zderzeniu z innymi dowodami jawi się, jako uzasadniona. Zwrócić należy uwagę na zeznania świadka A. P. (k. 437), który wskazał, że szafa sterownicza była wykonana nieprawidłowo. Świadek ten także, jako przyczynę awarii pompy wskazał powietrze. Jak zaś wskazała biegła podczas ustnej uzupełniającej opinii na rozprawie w dniu 11.01.2017 roku (nagranie od 00:08:58 i dalej, płyta k. 498) pozwany przyznał, że nie wykonał odpowietrzenia. Ponadto biegła w opinii wyraźnie przedstawiła usterki w pracach pozwanego, w postaci nie tylko braku właściwego odpowietrzenia instalacji grzejnikowej, ale i braku izolacji instalacji, nie wykonanie kompensacji rurociągów, w węźle cieplnym montaż rur z tworzywa i niedokończenie ich izolacji. W tej części zarzut apelacji nie może odnieść zamierzonego skutku.

Co do zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie przez Sąd I instancji, że faktura (...) z dnia 11 stycznia 2013 roku uwzględnia koszt naprawy usterek, które obciążają pozwanego, wskazać należy, co następuje. Rzeczywiście biegła, w szczególności w ustnej uzupełniającej opinii podniosła, że nie jest w stanie na podstawie tej faktury ocenić zakresu prac zastępczych B. S., to jednak, wyraźnie wskazała zakres nieprawidłowości po stronie pozwanego. Zakres zaś prac obejmujących wskazaną fakturę wynika wprost z zeznań świadka B. S. (k. 396). Zeznań tych pozwany nie kwestionuje. Z zeznań tego świadka wynika wyraźnie, że podjęte przez niego prace były o charakterze naprawczym. Połączenie powyższych dowodów skutkowało prawidłową oceną przez Sąd Rejonowy, że prace te miały charakter konieczny w zakresie wykonania zastępczego zgodnie z umową stron. Świadek ten wyjaśnił również (k. 396-397) zakres prac i czynności objętych fakturą na kwotę 18.730 zł netto. Odniósł się także do sformułowania „modernizacja”, które znalazło się w fakturze, wyjaśniając, że jest ono szeroko stosowane i obejmuje zarówno naprawę, jak i inne czynności. Powyższe było również przedmiotem zeznań przedstawiciela powódki K. C., który wskazał, że faktury dotyczące prac B. S. i A. P. dotyczą naprawienia instalacji, która źle działała i nie chciał, żeby po raz kolejny popsuta się pompa (k. 459odw).

Dodatkowo Sąd Okręgowy zauważa, że zeznania przesłuchanych w sprawie świadków B. S. i A. P. potwierdzają zeznania przedstawiciela strony powodowej K. C. (dopuszczone w ramach dowodu z przesłuchania stron z

ograniczeniem do przesłuchania strony powodowej, bowiem pozwany nie stawiał się na rozprawie i nie skorzystał z tej możliwości - k.458odw-459), jeżeli chodzi o przyczyny i przebieg czynności naprawczych.

Przechodząc do oceny zarzutów naruszenia przepisów prawa materialnego podnieść należy, że zarzut naruszenia art. 636 k.c. nie może odnieść zamierzonego skutku. Sąd I instancji trafnie zaakcentował w pierwszej kolejności, że kwestię wykonawstwa zastępczego strony przewidziały i uregulowały w umowie stron (§ 11 ust. 4 wszystkich trzech umów) na zasadzie swobody umów (art. 353¹ k.c.) do czego były uprawnione. W tym stanie rzeczy strona powodowa, o czym zeznał szczegółowo przedstawiciel powódki K. C. (k.458odw-459) podjęła prawidłowe czynności. W pierwszej kolejności, po ujawnieniu braku funkcjonowania instalacji, zgłosiła powyższe niezwłocznie pozwanemu, wzywała do usunięcia usterek informując, że w przypadku braku przystąpienia uczyni to na koszt pozwanego, tak jak przewidywała to umowa strona.

Słusznie podnosi apelujący, że przepisy art. 636 k.c. nie ma w sprawie zastosowania. Sąd Rejonowy jednak jedynie zaakcentował, że regulacja strona zawarta w umowach jest podobna do powołanego przepisu. Niezależnie od powyższego przesądzić należy, że art. 636 k.c. dotyczy sytuacji, w której dzieło jest wykonywane, co w sprawie nie miało miejsca. Wskazać trzeba, że zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem, które Sąd rozpoznający podziela, wystąpienie wad dzieła nie eliminuje możliwości skorzystania przez wierzyciela z dochodzenia naprawienia poniesionej szkody na zasadach ogólnych. Oczywiście jest bowiem stwierdzenie, że wadliwe wykonanie dzieła jest nienależytym wykonaniem zobowiązania. Jeżeli zatem wierzyciel poniósł na skutek takiego nienależytego wykonania zobowiązania szkodę, dłużnik obciążony jest obowiązkiem jej naprawienia (art. 471 k.c.). Wierzyciel ma przy tym możliwość dokonania wyboru, może bowiem oprzeć swoje roszczenia wyłącznie na ogólnych przepisach normujących odpowiedzialność kontraktową (art. 471 i nast. k.c.) albo też, nie rezygnując z uprawnień z tytułu rękojmi, dodatkowo dochodzić naprawienia poniesionej szkody (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie - I Wydział Cywilny z dnia 24 lutego 2014 r. I ACa 1061/13, podobnie wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie - V Wydział Cywilny z dnia 10 stycznia 2013 r. VI ACa 971/12, opubl. Legalis). Inwestor, który utracił roszczenie z tytułu rękojmi za wady, może dochodzić od wykonawcy roszczeń odszkodowawczych opartych na zasadach ogólnych (art. 471 i n. k.c.) (uchwała Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 30 stycznia 1970 r. III CZP 102/69, opubl. Legalis).

Zarzut naruszenia art. 65 k.c. poprzez dokonanie błędnej wykładni oświadczenia woli zawartego w opisie faktury (...) roku z dnia 11.01.2013 roku polegającej na przyjęciu, że prace objęte rzezoną fakturą dotyczą naprawy usterek w pracach powoda, podczas gdy z opisu wykonanej usługi wynika, że dotyczyła ona rozbudowy „modernizacji” istniejącej już uprzednio instalacji centralnego ogrzewania, nie może się ostać. Po pierwsze, skarżący nie precyzuje, którego paragrafu art. 65 k.c. zarzut dotyczy. Rolą Sądu nie powinno być dekodowanie zamiaru fachowego pełnomocnika w zakresie stawiania zarzutów. Ponieważ kwestia dotyczy prawa materialnego, które Sąd uwzględniają z urzędu oraz mając na uwadze treść zarzutu uznać należy, że skarżącemu chodziło o art. 65 § 1 k.c., który stanowi o rozumieniu oświadczeń woli. Po drugie, Sąd Rejonowy jednak w ogóle tego przepisu nie stosował, zatem naruszyć go nie mógł, a ponadto nie zachodziła konieczność odwoływania się do niego. Art. 65 § 1 k.c. stanowi, że oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współzycia społecznego oraz ustalone zwyczaje. Dotyczy zatem sytuacji, w której oświadczenie jest niejasne i wymaga wykładni w świetle powołanych kryteriów. W sprawie taka konieczność nie zachodziła, gdyż jak już wskazano, zarówno strona powodowa, jak i świadek B. S. wyjaśnili, niezależnie od ogólności sformułowania „modernizacja”, jakie czynności i prace objęła faktura nr (...) z dnia 11 stycznia 2013 roku.

Ostatni zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego – art. 636 k.c. oraz art. 65 § 1 k.c. w zw. z § 11 ust. 4 umów zawartych pomiędzy stronami nie jest uzasadniony. Sąd zastosował kryterium „oczywistej nadmierności” co do kosztów usunięcia usterek na koszt pozwanego. Kryterium to wynika jednak z przepisu art. 637 k.c. a nie art. 636 k.c. Przy czym w ocenie Sądu Okręgowego nie zachodziła konieczność odwoływania się do powyższego. Jak już ustalono kwestię usunięcia usterek na koszt wykonawcy (pozwanego) strony uregulowały w umowie i nie przewidziały takiego kryterium. Ponadto z doświadczenia życiowego wynika, że w tego typu sprawach wielokrotnie koszty usunięcia usterek niekiedy zbliżały się do kosztów całych prac, gdyż jak pokazuje doświadczenie usuwanie usterek bywa niekiedy droższe

niż wartość wszystkich prac. Niezależnie od powyższego Sąd Rejonowy trafnie uznał, że wartość prac zasądzonych wyrokiem nie jest nadmierna w stosunku do wartości całej inwestycji. Nie zostało zaś dowiedzione przez stronę pozwaną, że powód zawyżył koszty wynikające z uwzględnionych faktur.

Z apelacji powoda.

Apelacja jest niezasadna.

Strona powodowa zarzuciła Sądowi Rejonowemu wewnętrzną sprzeczność rozstrzygniętego tego Sądu polegającą na uznaniu, co do zasady zasadności roszczeń powoda i jednoczesnym oddaleniu roszczenia pozostającego w bezpośrednim związku z roszczeniem głównym. Wbrew twierdzeniom tej apelacji Sąd Rejonowy wskazał przyczyny oddalenia tego roszczenia (trzech faktur na kwotę 738 zł z tytułu odpowietrzania instalacji), co wynika wprost z uzasadnienia Sądu I Instancji (k. 475). Sąd Rejonowy wskazał, że biegła sądowa nie stwierdzała wprost związku tych czynności z wadami instalacji. Sąd zwrócił także uwagę na lakoniczne zeznania samego wykonawcy tych czynności. Ocenę powyższą należy podzielić. Z zeznań K. J. (k. 197) nie wynikało, że były to prace o charakterze zastępczym. Związek pomiędzy tymi wydatkami a usterekami powoda nie może być domniemany, nawet jeżeli wydatki te nastąpiły w okresie usuwania usterek. Zwrócić należy uzupełniająco uwagę na chronologię zdarzeń wynikającą z opinii biegłej, która również ma znaczenie dla oceny tych trzech roszczeń. Odpowietrzenia te zostały wykonane w bardzo krótkich odstępach czasu (faktury są z 16, 21 i 28 listopada 2013 roku), a zatem strona powodowa winna szczegółowo uzasadnić każdą z tych czynności w tym czasie, czego nie uczyniła.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy oddalił obie apelacje na podstawie art. 385 k.p.c. jako niezasadne.

Sąd Okręgowy nie orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego, gdyż obie apelacje podlegały w części odrzuceniu, a w pozostałej części oddaleniu, a fachowi pełnomocnicy stron nie złożyli odpowiedzi na apelację, w tym wniosku o zasądzenie kosztów procesu, w związku apelacją drugiej strony. Takiego wniosku nie złożył także obecny na terminie rozprawy apelacyjnej pełnomocnik pozwanego (nagranie rozprawy – k. 518, 00:02:37-00:09:55).